

§ 100 Cealkámuš Gállokáššis

Áššegirjijt

- Gulaskuddan Ealáhusdepartemeanttas 2021-12-22, dnr 5.2.1-2021-2117
- Stivrabeavdegirji 2022-01-25—27, § 18
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 69
- Stivrabeavdegirji 2022-05-03, § 90
- ./.
- Evttohus cealkámuššii

Áššegiedahalli: Håkan Jonsson

Stivraságadoalli ja virgeolbmot hálddahusas leai ráddehallan ealáhusministariin Karl-Petter Thorwaldssonain juovlamánu 15 b. e.e. vejolaš ruvkeroggama birra Gállokis ja makkár váikkuhusat šaddet boazoealáhussii guovllus.

Gulaskuddancealkámuš mii guoská rogganlobi Gállokis geigejuvvui guovvamánu 2 beaivvi.

Ráddehus mearridii njukčamánu 22 beaivvi addit dan ruotaregistrerejuvvon fitnodahkii Jokkmokk Iron Mines AB rogganlobi Kallak K nr 1:i.

Stivra mearridii cuoŋománu 5 -7 b 2022, § 69

ahte gohččut hálddahusa hábmet evttohusa cealkámuššii.

Stivra mearridii miessemánu 3 beaivvi 2022 b. § 90

ahte ášši galgá giedahallot dievasčoahkkimis miessemánus/geassemánus 2022,

ahte stivralahtut Marie Persson Njaita ja Stefan Mikaelsson oažžuba gohččosa hábmet evttohusa cealkámuššii,

ahte mearridit per capsulam maŋemusat miessemánu 5 beaivvi 2022 dii. 16.00.

Paragráfa dárkkistuovo dasttánaga

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

./.

ahte dohkkeha cealkámuša Gállokáššis mildosa jelgii.

Paragráfa dárkkistuovo dasttánaga

§ 100 Uttalande angående Gállok

Dokument

- Remiss från Näringsdepartementet 2021-12-22, dnr 5.2.1-2021-2117
- Styrelseprotokoll 2022-01-25—27, § 18
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 69
- Styrelseprotokoll 2022-05-03, § 90
- ./.
- Förslag till uttalande

Föredragande: Håkan Jonsson

Styrelseordförande och tjänstemän från kansliet hade överläggningar med näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson den 15 december bl a om eventuell gruvbrytning i Gállok och vilka konsekvenser det blir för rennärigen i området.

Remissyttrande ang bearbetnings koncession i Gállok inlämnades den 2 februari.

Regeringen beslutade den 22 mars att bevilja det svenskregistrerade bolaget Jokkmokk Iron Mines AB bearbetningskoncession för Kallak K nr 1.

Styrelsen beslutade den 5 – 7 april 2022, § 69

att uppdra till kansliet utarbeta förslag till uttalande.

Styrelsen beslutade den 3 maj 2022, § 90

att ärendet ska behandlas på plenum i maj/juni 2022,

att styrelseledamöterna Marie Persson Njajta och Stefan Mikaelsson får i uppdrag att utarbeta förslag till uttalande,

att besluta per capsulam senast torsdag den 5 maj 2022 kl. 16.00.

Paragrafen justeras omedelbart

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

./.

att anta uttalande angående Gállok enligt bilaga.

Paragrafen justeras omedelbart

Uttalande från Sametingets 91.a Plenum i Julevu / Luleå den ... maj/juni 2022

Regeringen beslutade den 22 mars 2022 att bevilja tillstånd för en bearbetningskoncession i Gállok. Dagen påbörjade ytterligare ett kapitel i den svenska parlamentarismens långa historia om övergrepp på den samiska nationen och oss, det samiska folket. Beslutet togs trots att enskilda samer, berörda samebyar, Sametinget, flera av FN:s specialrapportörer, Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Amnesty, Civil Right Defenders och ytterst UNESCO, alla avstyrkt detta.

Det är oomtvistat att en gruva i Gállok i kärnområdet för samisk kultur, skulle medföra långtgående negativa konsekvenser för den samiska kulturen, de samiska näringarna inklusive renskötsel, de traditionella markerna och ännu kvarvarande biologisk mångfald. En gruva skulle även innebära skadliga och långvariga konsekvenser för världs- och kulturarvet Laponia, skyddat av UNESCO. Området är dels det största i världen och dels ett av de sista som grundar sig på ett traditionellt levnadssätt där renskötseln är avgörande.

Regeringen bortser i sitt beslut helt från dels samernas status som urfolk och dels statens förpliktelser gentemot det samiska folket och berörda samer. Detta är anmärkningsvärt då rättsutvecklingen för internationell lagstiftning och dess tillämpning på nationell nivå gått starkt framåt, vilket också syns bland annat i tre prejudicerande domar i Högsta Domstolar angående Girjás, Fosen och Ohcejohka.

Med tanke på den ständigt återkommande kritiken som Sverige erhåller för sin oförmåga att leva upp till nationalstatens förpliktelser gentemot samerna, hade vi förväntat oss ett större ansvarstagande. Förutom alla konsekvenser som framförts under processen gång, innebär beslutet en stor hälsomässig påfrestning för alla samer som berörs. Vi kan nu se mönstret av hur exploateringar försöker drivas igenom i hela Sápmi, men argumenten är tunna och håller inte för en granskning.

Genom sitt beslut har regeringen tydligt signalerat att man sätter kortsiktiga ekonomiska intressen och utvinning av naturresurser före skyddet av natur och miljö samt före grundlagsskyddad samisk kultur och alla samers mänskliga rättigheter. Den ekonomiska globaliseringen och den ökade lättillgängligheten till ändliga naturresurser i cirkumpolära Arktis, utgör således ett aldrig minskande hot mot kontinuiteten av urfolkens kulturer och näringar.

Sametingets plenum ifrågasätter kraftfullt regeringens beslut. Bara veckor före beslutsfattandet antog Riksdagen en lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Regeringen har även nyligen beslutat om att inrätta en sanningskommission för att kartlägga och granska den politik som förts och förs gentemot det samiska folket. I internationella sammanhang vill Sverige framstå som en stark försvarare av urfolks rättigheter. Detta gäller bevisligen inte i Sápmi, utan samer som utsätts för regeringens till synes godtyckliga beslut, måste kämpa i domstolar både på nationell och internationell nivå för att få gehör för sina rättigheter. Detta är oacceptabelt och ohållbart.

Genom regeringens beslut beträffande Gállok förhindras samer att fortsätta bedriva sin kultur i gemenskap och kontinuitet med andra samer, vilket är ett våldförande på artikel 27 i ICCPR.

Sametingets plenum uttalar:

- att det samiska folket är en ouplöslig del av kulturen, naturen och mänskligheten,
- att som folk bekräftar vi vår rätt till självbestämmande och att äga, kontrollera och förvalta våra förfäders land och territorier, vatten och andra resurser,
- att Sveriges regering representerar en europeisk parlamentarism som i längden kommer att förstöra land och vatten och därigenom underlaget för vår samiska urfolkskultur.

Sametingets plenum uppmanar:

- Sveriges regering att förklara för oss som företrädare för det samiska folket, varför mänskliga rättigheter inte har någon betydelse i Gállokbeslutet och i Sápmi,
- regeringsföreträdare, myndigheter, företag och beslutsfattare att respektera samers urfolksrättigheter och rätt till inflytande och inte driver på projekt som kränker urfolksrättigheter,

Sametingets plenum kräver:

- att pågående markexploateringar stoppas och omprövas utifrån rättsutvecklingen som fastslås bl.a. i domen som Norges Høyesterett meddelade 11 oktober 2021 i Fosensaken

(Översätts till samiska, engelska, portugisiska, spanska).